

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 17 Ὀκτωβρίου 1920

ΑΡΙΘ. 706 (ΦΥΛ. 16)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. Π. Τ. Ὁ θάνατος τοῦ παλληκαριοῦ.
Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ: Εὐγένεια - Γυρισμός.
ΨΥΧΑΡΗΣ: Κοιτάζω.
ΙΟΥΛΙΑ ΠΕΡΣΑΚΗ: Ἑλληνας ἱεράτης.
ΜΙΧ. ΘΗΡΩΔΗΤΗΣ — Κ. ΚΑΡΘΗΙΟΣ: Δὸν Κιχάτης (συνέχεια).

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
ΔΟΡΑ ΜΟΥΤΣΟΥ: Πόθος.
ΑΠΟ ΒΑΘΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΘΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φιλολογία. — Ἑνὴ φιλολογία. — Θεατρικά. — Ἡ Κοινὴ γνώμη. — Χωρὶς γοαμματόσημο.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Ἔτσι τὸν κλάψαμε τὸν πεθαμένο βασιλιά,
κ' ἔτσι τὸν ἔλλαψε κι ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Ὁ
θρύλος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα ποὺ πάλαιψε μὲ
τὸ Χάροντα

στὰ μαρμαρένια ἀλώνια

Ξαναγύρισε ὀλοζώντανος στὴ λαϊκὴ φαντασία
τις μέρες ποὺ ὁ λεβεντονὸς ἀγωνιζότανε παλ-
ληκαρία στὸ μοιραῖο κρεβάτι μὲ τὸν Ἀκα-
ταδάμαστο, κι ὅταν, τὸ θρυλικὸ πιά παλληκά-
ρι, παράδωσε τ' ἄρματα, ὁ λαὸς μὲ τέτοιους στί-
χους θάγκολούθησε τὸ ξόδι του :

Καβάλλα πάει ὁ Χάροντας
τὸ Διγενὴ στὸν Ἄδη....

Μὰ δὲ στάθηκε μόνο στὴν ἀρρώστια καὶ
στὴν ἀγωνία παλληκάρι ὁ πεθαμένος βασιλιάς.
Στάθηκε καὶ στὴ ζωὴ του παλληκάρι κ' ἔκαμε
τὴ ζωὴ του ὑπόδειγμα ἠθικῆς καὶ τιμότητος.
Ἀγάπησε, καὶ δὲν ἔκρυψε ντροπὴν τὴν ἀ-
γάπη του σὰν ἔγκλημα. Τὴν ἔβγαλε περήφανα
στὸ φῶς καὶ λεβέντικα τὴ διαλάλησε. Καὶ σὲ
περίστασι κρίσιμη, ποὺ ὁ τελευταῖος μαουνιέ-
ρης νεόπλουτος, θὰ σοῦ ταμπύρωνε τὴν ἀτι-
μία καὶ τὴν ἀναντρεία του πίσω ἀπὸ τάχα «Κοι-
νωνικὴ θέση» κι ἀπὸ «ὕλικα συμφέροντα», αὐ-
τὸς τὰ περιφρόνησε ὅλα, καὶ καταγωγή καὶ πε-
ριουσία καὶ Θρόνο ἀκόμα, καὶ φέρθηκε σὰν τί-
μιος ἄντρας, — ἂ θέτε ἀκόμα, φέρθηκε βασι-
λικά.

Μπρὸς στὸ νύσκαφτο τάφο ἐνὸς τέτιου ἀλη-
θινοῦ παλληκαριοῦ, ἡ δημοκρατικὴ ψυχὴ ναρ-
κύνεται γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ οἱ σοσιαλιστικὲς
ὀρμὲς εὐλαβητικὰ παραμερίζουν — γιὰτὶ ἕναν
τέτιο λεβέντη καὶ ἱπποτικώτατο βασιλιά ἀξίζει
νὰν τὸν συμπαθεῖ κανεὶς ζωντανὸ καὶ νὰ τὸν
κλαίει πεθαμένο....

Α. Π. Τ.

ΑΠΟ ΤΑ ΒΡΑΒΕΜΕΝΑ ΣΤΟ «ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟ»

ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Κάνε τὸν πόνο σου ἄρπα.
Καὶ γίνε σὰν ἀπδὸν,
καὶ γίνε σὰ λουλούδι.
Πικροὶ κι ἂν εἶναι οἱ χρόνοι,
κάνε τὸν πόνο σου ἄρπα
καὶ πὲ ταγε τραγοῦδι.

Μὴ δέσεις τὴν πληγὴ σου,
παρὰ μὲ ροδοκλώνια.
Λάγνα σοῦ δίνω μύρα
— γιὰ μπάλαμο — κι ἀφιόνια.
Μὴ δέσεις τὴν πληγὴ σου,
καὶ τὸ αἷμα σου, πορφύρα.

Λέγε στοὺς θεοὺς «νὰ σβύσω»,
καὶ κράτα τὸ ποτήρι.
Κλώτσα τις μέρες σου δντας
θὰ σοῦναι πανηγύρι.
Λέγε στοὺς θεοὺς «νὰ σβύσω»,
καὶ λέγε το ἀγαπόντας.

ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Στὸν ποιητὴ Μαλακόση

Γέλιο ἰλασμοῦ, Σαρωνικέ, πάντα μεγάλε, ποὺ δρομεῖς
τοῦ πλοίου μας εὐλογία,
ὁμοια ἢ γαλήνη σου βαθεῖα κι ὁμοια βαθεῖα θάκοιμε
ἔδῳ τὴν τρικυμία. (μεῖς)

Κάτου ἀπ' τὴν πάχη ἀναρριγῶ, μὲ τοῦ κορμοῦ τῆς
ναχέλεια, περιστέρα (τὴν ὄγρη
ἢ Ἀθήνα, κ' ἠδονεύεται καὶ σὰ νυμφίον ἀκαρτερεῖ
τὸν ἥλιον ἀπὸ πέρα.

Ἕλναι, ποὺ αἰθρίασεν, ὁ οὐρανὸς χήτη τοῦ Πήγασου,
τοῦ Παρθενῶνα μοῖρα, (Ξανθὴ
ποτήρι καὶ ξαναστρόφα τὸ κρέμει ὁ Δίας γιὰ νὰ χυθεῖ
τόνειροφῶς πλημμύρα.

Ἄσωτο φτάνω ἐγὼ παιδί πάλι σὲ σᾶς νὰ λυγιστῶ
στὴν αἶρα σὰ λουλούδι,
χῶμα, οὐρανὸ καὶ θάλασσα τῆς Ἀττικῆς, ποὺ σᾶς
τὰ πάντα, τὸ Τραγοῦδι. (χρωστώ)

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΚΟΙΤΑΖΩ

Τὸ σημερινὸ μας τὸ κοιτάζω δὲν εἶναι θγαλμένο ἀπὸ τὴν κοίτη, ὅπως βλέπω καὶ λένε ὅλοι, ἀκόμη καὶ ὁ Πάλλης, στὸν ἀριθμὸ 700 τοῦ «Νουμά», σελ. 148. Αἰῶνες τώρα πού τὸ κοιτάζω βγῆκε μοναχὸ του, ἀπὸ τὴν κοίτη του, ἀφοῦ εἶναι πανάρχαιο τὸ ρῆμα καὶ ἀπαντιέται — ὄχι ἀπαντάται, κύριε Πάλλη! — στὸν Πίνταρο (κ. 'Ολ. ιγ', 76, κοιτάξτε το, δωρικὸς μέσος ἀόριστος).

Τὸ κοιτάζω εἶχε ἀμετάβλητη σημασία, εἶχε καὶ μεταβατικὴ, ἀπαράλλαχτα καθὼς τὸ κοιτάζω τὸ σημερινό, κοιτάζω τὴ χώρα ἢ περπατῶ καὶ κοιτάζω, κοιτάξε μὴν πέσης.

Τὸ κοιτάζω στὴν ἀρχαία θὰ πῆ πλαγιάζω, μεταβατικὰ καὶ ἀμετάβλητα, πλαγιάζω τὸ παιδί, τὸ παιδί πλάγιασε.

Τὸ ρῆμα κοιτάζω δὲ χάθηκε ποτέ του στὴν ἑλληνικὴ, τόχουε ὁ Πολύβιος, ὁ Πλούταρχος, ὁ Ἀρριανὸς (κοιταστής), ἡ Παλιὰ Διαθήκη (στὴ μέση φωνή, κοιτάζεσθαι, κοιταζομένοι, καθέδοντας, κοίτη τὴν κλασσικὴ Concordance to the sestnagint les Hatch a. Redpath. Ἄλλου δὲν ἐψαξα περὶ τοῦ κλάσους. Βλέπομε πῶς τὸ ρῆμα, δίχως νὰ πάγη νὰ λέγεται, περιώρισε μονάχα τὴ σημασία του, ὅπως τυχαίνει συχνά, καὶ μεταφέρθηκε στὸ κοιτάγμα τῆς ὄρνιθας. Στὴν Παρὰ τῆς Πάρος, σὲ ἀπειρες ντοπιολαλιές, καὶ στὴν Κοινὴ μας ἀκόμα (κ. τοῦ Ἀ. Ἡλίτη τοῦ «Ἑλληνογαλλικῶ», 1909), τὸ μεταχειρίζονται μεταβατικὰ καὶ ἀμετάβλητα, ἡ ὄρνιθα κοιτάζει τὰ βγά της ἢ ἀπόλυτα ἡ ὄρνιθα κοιτάζει.

Ὅποιος δὲν παρατήρησε τὰ νήσυχα ματάκια τῆς ὄρνιθας, ἐνῶ κοιτάζει, ἐνῶ κουνεὶ τὸ κεφάλαι καὶ τῆς καὶ προσέχει μὴπως δεξιὰ ἢ ἀριστερά, προφάση κανένας, ἐκεῖνος μῆτε ἀπὸ σημασιολογικὴ σκοπιμῆς, μῆτε θὰ τὸ νιώσῃ ποτέ του πῶς ἄλλαξε νόημα τὸ ρῆμα, φυσικὰ ὅσο παίρνει. Λέμε καὶ γαλλικὰ couven du regard. Καὶ ἀπὸ μού ἔδωσε νὰ καταλάβω, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ «Ταξιδιοῦ», πῶς ἡ κοίτη παίξει ρόλο στὴν ὑπόθεσι.

Μὲ τὸ κυπτάζω δὲν ἔχει, δὲν μπορεῖ νάχη τὸ κυπτάζω τὴν ἐλάχιστη συγγένεια. Τὸ κυπτάζω εἶναι συνηθειστικὸ τοῦ κύπτω, δηλαδὴ σκύβω συχνά. Ἔχει ἀμετάβλητη σημασία, μεταβατικὴ δὲν τοῦ γνωρίζω. Ἄς εἶναι ὅμως. Τοῦ δίνουμε τὴν ἀδεια νὰ μεταβατίσῃ. Ἀκολουθοῦνε ἀφ'αὐτοῦ. Ἡ ἀνίκητη δυσκολία εἶναι πού μὲ κανέναν τρόπο, ρωμαϊκὰ, στὴν Κοινὴ — ὄχι ὅμως σὲ μιὰ ἢ διὰ ντοπιολαλιές — ἡ πλοκή πτ, ττ δὲ γίνεται. Ὡστε τὸ κυπτάζω θὰ εἶταν σήμερα κυπτάζω, ἢ δὲ θὰ εἶταν.

Ὁ Κορζῆς σὲ τέτοιες μικροδουλειές δὲν πρόσχε καὶ ἤθελε τὸ κοιτάζω ἀπὸ τὸ κυπτάζω. Προσέχανε κατόπι, μὰ δὲ φέλεσε. Ὁ Χατζηδάκης ἔγραψε στὸ «Ἀθήναιο» τ. ι', τρία πηχτὰ κατεβατὰ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ πῶς ἀπὸ σημασιολογικὴ ἔποψη, μόνο τὸ κυπτάζω ταιριάζει (σ. 10 — 13). Παραμύ-

θια. Τὰ παραμύθια, θὰ τὰ ζούλεψε ὁ Πάλλης πού ξαναρχίζει δικές του ἐργολαβίες μὲ τὸ κυπτάζω, καὶ ἔτσι πᾶ συμπεθέρεψε μὲ τὸ Χατζηδάκη του. Ἔνας καὶ οἱ δύο.

Νὰ μὴν τὰ μασοῦμε, γιατί βαρέθηκα. Τὴ γλωσσολογία τοῦ Πάλλη τὴν ἔχω γιὰ σωστὴ νοῦλλα. Καὶ ἀφοῦ τόφερε ἡ κουβέντα καὶ ἀφοῦ στὰ χρονάκια μου περιφραμα κανεῖς τὰ κακαρώνει ἄψε σθῆσε, χρέος μου νὰ τὸ δηλώσω ἀπὸ τώρα πῶς ὅποιος θέλει νὰ γράφῃ σωστὰ ρωμαϊκὰ, δὲν πρέπει νὰκολουθῆ τὸν Πάλλη, ἐπειδὴ μὲ τὶς ἰδιοτροπίες, μὲ τὰ καπρίτσια, μὲ τὰ προσωπικὰ καὶ τὰ γλωσσολογικὰ γλώσσα δὲ φτειάνεται. Εἶναι ἀξιοπαρατήρητο, πῶς ἕνας ἄνθρωπος, προικισμένος μὲ τόσα χαρίσματα τῆς διάνοιας, μοναδικὰ — γιατί δὲν παίρνω τίποτα πίσω ἀπὸ κείνα πού ἄλλοτες εἶπα — πῶς ἕνας τέτοιος ποιητῆς θέλει καλὰ καὶ σώνει, ἀπὸ πείσμα μονάχα ὑποθέτω, νὰ κἀνὴ τὸ γλωσσολόγο. Ἀπὸ τὰ παραμικρὰ φαίνεται πῶς ὑποψία δὲν ἔχει γιὰ τὸ τί τρέχει. Μᾶς βάζει ἀξάφνα στὸ ἀρθροδάκι του ὅπως τὸ σκύφτω ἀπὸ τὸ κύπτω. Τί μου λέτε, καλέ; Πῶς μπορεῖ τὸ Σκύφτω, μὲ ἀρχικὸ σ, νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ Κύπτω, πού ἀρχικὸ σ δὲν ἔχει; Ἐγὼ, ἴσα μὲ τώρα, θαρροῦσα πῶς τὸ σκύφτω εἶταν ἀπὸ τὸ (εἰ)σκύπτω.

Ψύλλους στᾶχερα, θὰ μού πῆτε. Ψύλλοι στᾶχερα εἶναι ἡ ἐπιστήμη ὄλη. Μὰ σὰ θέλετε στᾶχερα καὶ ἀγελίδες, ὄριστε. Τὸ ἀλίμονο μᾶς τὸ ἐτυμολόγησε ὁ κ. Πάλλης ἀπὸ τὸ αἴλινον τοῦ Αἰσχύλου καὶ μερικῶν ἄλλων. Κομικὴ ἔρμηνεια πού δὲ στέκει οὔτε μιὰ τῆς συλλαβῆ.

Ἐδῶ συζήτηση δὲ χωρεῖ. Τὸ ἀλίμονο εἶναι ὅπως τὸ ἐρμήνευε ὁ Φιλῆντας, ξηρώντας ὅσα εἶγαν νὰ ξηγηθῶνε. Καὶ σώνει.

•

Μᾶς ἔμαθε ὅμως ὁ Πάλλης πῶς ὁ οὐρ Χατζηδάκης — ὁ Χατζηδάκης ὁ Μάρις. ὁ Ἀντρέονικος τοῦ δέκατου αἰῶνα, ὁ Χατζηδάκης ὁ αἰτινυες καταλαθόντες — ἐπειδὴ τοῦ τὸ χρωστοῦμε καὶ δάφτο, — λοιπὸν ὁ Χατζηδάκης ὁ ἐπιστήμονας, πού ἐπιστημονικὴ συνείδησι δὲν ἔχει, ὁ Χατζηδάκης ἤξαιρε περιφραμα, λέει ὁ Πάλλης, πῶς ὁ Βερναρδάκης εἶχε προτείνει τὴν παραγωγή τοῦ κοιτάζω ἀπὸ τὴν κοίτη. Ἐγὼ τὰ γνοῦσα, νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, πῶς ὁ Βερναρδάκης τὸ εἶχε συλλογιστεῖ πρὶν ἀπὸ μένα. Μὰ δὲν τὰ γνοῦσε ὁ Χατζηδάκης πῶς τὸ εἶχα συλλογιστεῖ καὶ γὰ πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, πρὶν ἀπὸ τὸν ἴδιο, ἀφοῦ τὸ παριανὸ τὸ κοιτάζω κάπου τὸ δημοσίεψα, καὶ ἀφοῦ τῶγραφα πάντα μὲ οἱ, ἐνῶ ἡ συνηθισμένη γραφὴ — καὶ σ' ἀφοῦ ἔχει λάθος ὁ Πάλλης — τὸ ἤθελε μὲ κ, κυτάζω ἢ κυπτάζω (διὲς Βλάχο, Legrand καὶ τὰ περισσότερα Λεξικὰ).

Καταλάβατε τώρα σὲ τί θέση τρομαχτικὴ βρισκόταν ὁ ταλαίπωρος ὁ Χατζηδάκης;

Δὲν τᾶβγαζε πέρα μὲ τὸ κυπτάζω του. Πῶς ὅμως νὰ τὸ διορθώσῃ; Νὰκολουθῆσῃ τὸ Βερναρδάκη; Νὰκολουθῆσῃ τὸν Ψυχᾶρη; Δὲ βαριέστε; Τοὺς μισᾶ. Πῶς μποροῦνε τὸ λοιπὸ νὰ ποῦνε καὶ μισὸ λό-

γο πού να είναι σωστός ; Η ἐπιστήμη μπορεί να παραδεχτή τέτοιο πράγμα. Ἡ ἀγυρτία — και βέβαια, τι ἄλλο είναι ; — ἡ ἀγυρτία δὲν τὸ σπρώχνει. Μήτε ὁ Βερναρδάκης, μήτε τὸν Ψυχάρη θάκολουθήση ὁ Χατζηδάκης. Θάκολουθήση ὁ Χατζηδάκης τὸν Κουκουλέ, φωνάζοντας ἄξαφνα πὼς ὁ Κουκουλὲς ἀνακάλυψε τὴν ἀληθινὴ ἐτυμολογία.

Ὁ Κουκουλὲς τίποτα δὲν ἀνακάλυψε. Ἀνακάλυψε ὁ Χατζηδάκης τὸν Κουκουλέ. Τὸν εἶχε ἀνάγκη. Νὰ τοῦ τὸν ἀφήσουμε. Πιὸ περιορισμένο μυαλό δὲν εἶδα στὴ ζωὴ μου. Δὲν εἶδα τουλοῦμι πιὸ περιήφανα παραφουσκωμένο ἀπὸ τὸν ἀέρα πού τὸ γεμίζει.

Μὴν τὰ ρωτᾶτε. Νεμτσοδρεμμένος, μὲ τὸ συμπάθειο, κι ἀπτός σὰν τὸ δάσκαλό του. Φινέτσα τὸς λέειπαι και τὸς δυό. Ἴσως μάλιστα νὰ παραθύμωσα πὸ ἀπάνω μὲ τὸ Χατζηδάκη. Ὁ Χατζηδάκης εἶναι διασκευαστικός, ἔχεις μαζί του και νὰ μάθης, ἐπειδὴ κ' εἶναι ἀρχαίριος, δηλαδή, μὲ τὸ συμπάθειο, λιγάκι μπουνταλατζίκος. Νομίζει, κάπως παιδιότικα, ἡ μονοκόμματα ἢ μονοκέφαλα, σὰν τοὺς ἄγριους τοὺς ἀπολίτιστους, νομίζει πὼς ὅταν ἔχει κανεὶς ἔχτρο, σὺ φέρνει νὰ μὴν τοῦ ἀναγνωρίση κανένα προτέρημα. Δὲν κατάλαβε ἀκόμη τὴ δύναμη ἐνὸς ἔπαινου σωστοῦ. Ἄμα παινέσης τὸν ἔχτρο σου ἐκεῖ πού εἶναι παινετός, δείχνεις πὼς εἶσαι δίκιος. Κι ἅμα πάλαι εἶσαι δίκιος, πιάνει τόπο τὸ κατηγόρημά σου, κ' ἔτσι χαντακάνεις πὸ σίγουρα τὸν ἄνθρωπό σου.

Δὲν εἶπα ποτέ μου πὼς ὁ Χατζηδάκης δὲν εἶναι γλωσσολόγος. Πρῶθμος κιόλας νὰ προκηρύξω πὼς ὄξω ἀπὸ τὸ κ υ π τ ἄ ζ ω, εἶναι καλύτερος γλωσσολόγος ἀπὸ τὸν Πάλλη — πού δὲν εἶναι δὲ διόλου.

Κάπου διάβασα, τώρα τελεφταῖα, στὸ ζήτημα τοῦ κ ο ι τ ἄ ζ ω, θαρρῶ μιά παραπομπὴ σοῦ Passow τὸ Ἑλληνογερμανικὸ Λεξικὸ, σὰ νὰ εἶτανε τάχα ἡ παραπομπὴ ἀποφασιστικὴ.

Λεῖψανο και τοῦτο νεμτσολατρείας.

Ὅχι πὼς τοῦ Passow τὸ Λεξικὸ δὲν εἶτανε ναλό στὴν ἐποχὴ του, εἶναι ὅμως σήμερα φοβερά πικνωμένο.

Τὰ χρήσιμα Λεξικά εἶναι τέσσερα.

Γὰ πολλὰ παραδείγματα και γὰ περίσσια ἴλη ἀριστέθει πάντα ὁ Ἑρρῖκος Στέφανος, Henri Etienne πρώτη ἔκδοσι, Παρίσι, 1572, ἀχρηστη σήμερα, τρίτη τοῦ Didot, 1869, (χρήσιμη κ' ἡ δευτερη τῆς Λόντρας, 1816, μὲ μιά πλοῦσια εἰσαγωγή).

Γὰ μεθοδικὴ, τίμια ἐργασία και κάμποσα κείμενα, εἶναι ἀξιόλογο, ἀπαραίτητο μάλιστα τὸ Dictionnaire grec français τοῦ A. Bailly (Hchette).

Ἄχαμνὸ διόλου δὲν εἶναι τὸ Greek English τοῦ Lyddella. Scot.

Νὰ μὴν καταφρονοῦμε και τὰ νεόπια, ἐπειδὴ γὰ πέταμα διόλου δὲν εἶναι τοῦ Κωσταντινίδη τὸ Μεγάλο τὸ Λεξικὸ, πού πὸ φρόνιμα ἴσως μπορούσε νὰ τὸ πῆ και Μεγάλο.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΕΛΛΗΝΑΣ ΕΡΓΑΤΗΣ

Ἀνεβαίνοντας σπῖτι μου ἀντάμωσα στὶς σκάλες τὴν πορτιέρισσα πού μοιράζε τὰ γράμματα.

— Τρεῖς Ξένοι, μοῦ εἶπε, ἴσως Ἕλληνες, ἦρθαν και σὺς ζητᾶνε. Ὁ ἕνας μιλάει λίγα γαλλικά και μούδωσε νὰ νοιώσω πὼς θὰ ξαναγυρίσουν.

Ἐκείνη τὴν ὥρα ἀκούστηκε θόρυθος ἀνθρώπων πού ἀνέβαιναν, και φωνές. Σὲ λίγο φάνηκαν τρία κεφάλια μελαχροινά, κι ἀμέσως τρία μακριὰ παλτά, πολὺ μακριὰ, ὡς τὰ πόδια.

— Αὐτοὶ εἶναι, μοῦ εἶπε ἡ πορτιέρισσα και προχώρησε.

Τοὺς ἐρώτησα ἑλληνικά ποιὸν ζητᾶνε. Μοῦ ἀπάντησε ὁ ἕνας στὴν ἴδια γλώσσα και μοῦ εἶπε τὸνομά μου.

Ὅταν μπῆκα σπῖτι μου, ὁ ἕνας ἀπ' αὐτούς, ἐκεῖνος πού μοῦ μίλησε, μ' ἕνα χροῖμα ἐλιᾶς και μὲ πολλὰ κατσαρά μαλλιά, σὰν κούκος γύρω στὸ κεφάλι του, κ' ἕνα μουστακάκι κατὰμυρο, ἄρχισε :

— Ἀποδῶ ὁ ἄνθρωπος, κ' ἔδειξε ἕνα σαφανάριον, ἔχει ἀπὸ τέσσερις μῆνες πού βρίσκεται στὸ Παρίσι, ἕνα γράμμα γὰ σὺς, ἀλλὰ δὲν ξαίρει τὴ γλώσσα γὰ νὰρχότανε σπῖτι σας, κ' ἔτσι τώρα πού φτάσαμε μεις, μᾶς παρακάλεσε νὰν τονὲ φέρομε.

Μοῦ δώσανε τὸ γράμμα.

Κάποιος συγγενῆς μου μοῦ ἔγραφε γι αὐτὸν περίπου : « Ἐργάτης. Τὸν εἶχα ἄλλοτε στὸ χτήμα. Ἄν ποτέ θελήσει τίποτα, θὰ μὲ ὑποχρεῶσεις νὰ τοῦ φανεὶς χρήσιμη ».

Ὁ ἄνθρωπος, μὲ τὸ χροῖμα τῆς ἐλιᾶς, πολυλογᾶς, εἶχε ἀναλάβει νὰ μιλάει γὰ τὸν ἄνθρωπο πού μοῦ παρουσίασε, κι ὁ ἐργάτης, χωρὶς νὰ κοιτάει ποθενά, ἐπιδοκίμαζε μὲ σκυμένο τὸ κεφάλι μ' ἕνα μάλιστα... ».

Κι ὁ τρίτος, αὐτὸς εἶταν ἕνας νέος συμπαθητικός, λεπτὸς και ὑπερβολικά χλωμός, πού πρόσεχε μὲ τὸ στόμα μισάνοιχτο τὸν πολυλόγο, κι ὅταν ἐκεῖνος τὸν κοιτάζε, τὸ πρόσωπό του φωτιζότανε μὲ μᾶς και τοῦ χαμογελοῦσε χωρὶς δύναμη, σὰν ἀρρωστος στὴν ἀνάρωση.

Ὁ πολυλόγος σὲ κάμποσην ὥρα αὐτοσυστήθηκε : — Δημήτριος Κίτσης. Ἀνιψὸς τοῦ κυρίου Κ. ἐφοπλιστή.

— Δὲν τὸν γνωρίζετε ; μὲ ρώτησε.

— Δὲν τὸν ἔχω ἀκούσει.

Ἐμεινὲ γὰ πολλὴ ὥρα μὲ τὰ μάτια γεμάτα ἐκπληξη και μὲ τὰ χέρια σηκωμένα.

— Καλὲ τὸν ἐφοπλιστὴ τὸν κύριο Κ., τοῦ ἔκανε ἐκατομύρια τώρα μὲ τὸν πόλεμο... τὸν ἐφοπλιστὴ ;

Ἄν δὲν καθότανε σὲ καρέκλα, σίγουρα θάπεφτε.

Σὲ λίγο ἔβγαλε ἕνα σημειωματάριο και διάβαζε.

Ὅταν τὸκλεισε, ρώτησε ἀνήσυχος :

— Μήπως ξαίρετε πού βρίσκεται ἡ ὁδὸς τῆς Ἐδουπλάχνας ; Γαλλικά ; Πιπέ. Κάθετα ἡ δεσποινὶς Κατίνα Νιάρη...

Τοῦ ἔδωσα τίς σχετικὲς ὁδηγίες.

Σημῶθηκε. Σ' ἕνα του νόημα σηκώθηκαν και οἱ δυὸ ἄλλοι. Ὁ ἀνιψὸς τοῦ ἐφοπλιστῆ χαιρέτησε μὲ δυνατὴ χειραψία, οἱ ἄλλοι δυὸ, καμπουριασμένοι, μονό-

παντοι, μόλις δώσανε τὸ χέρι, κι όταν ξβγαίναν ἀπὸ τὴν πόρτα τοὺς φώναξε :

— Τώρα, τὴν πρὸς τὴν Κατινίτσαν ἀγούσαν !

Μιά Κεριακή, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα μῆνα, κατὰ τὶς ἐννιά τὸ πρωί, χτύπησε τὸ κουδούνι. Εἶταν ὁ Ἕλληνας ἐργάτης. Τὸν ἔβαλαν στὸ γραφεῖο. Πῆγε καὶ κάθισε στὸ πῶ ἀπομακρυσμένο μέρος καὶ περιμένε.

Ὅταν πῆκα, σηκώθηκε καὶ μοῦ εἶπε πὼς εἶχε γράμμα ἀπὸ τὴ γυναίκα του καὶ πὼς ἤθελε νὰ τῆς στείλει χρήματα. Γι' αὐτὸ ἄλλως τε ἤθε.

Κι αὐτὴ τὴ φορὰ μιλοῦσε. Μιλοῦσε σιγά, βαρειά, καὶ τὴν ὀμίλια του τὴ συνόδευε μὲ ἀργές, μετρημένες κινήσεις.

— Μοῦγραψε ἡ γυναίκα μου, ἀρχισε, πὼς εἶναι φτώχεια στὸ χωριό. (Ζοῦσε σὲ κάποιον χωριό, κοντὰ στὴν Ἀθήνα). Τὸ καλὸ εἶναι πὺ ἔχουν κριθάρι καὶ κάνουνε ψωμί, τουλάχιστο γιὰ τὰ παιδιά... Εἶναι οἰκογόνια, νοικοκυρά... Μοῦ γράφει πὼς πούλησε τὴ μιὰ κατσικά σὲ καλὴ τιμὴ, πὼς ἡ γαϊδούρα γέννησε καὶ θὰ πουλήσει τὸ γαϊδούρι... Ὅταν τὰ δολέβει, εἶναι νοικοκυρά...

Τοῦ φέρανε ἑλληνικὸ καφέ καὶ πῆρε τσιγάρο. Ἐπινε τὸν καφέ του μὲ μικρὲς ρουφηξιὲς καὶ τραβοῦσε τὸ τσιγάρο βαθεῖα, κι ὁ καπνὸς ἔβγαίνε ἀργά, ἀργά, ἐνὼ ἔλεγε μὲ κομμένες φράσεις, βαρεῖες :

— Ἐχὼ κορίτσι τῆς παντρεῖας, κοντεύει εἰκοσι χρονῶ καὶ μοῦ γράφει ἡ μάννα του πὼς πρέπει νὰγοράσουνε μαλλιά νὰ γνέσουνε... γιὰ γράμμα, γιὰ κουβέρτες... Καὶ πὺ τώρα ; Πὺ εἶναι ὅλα φωτιά ! Τὰ γώρια τὰ πὺ μεγάλα πᾶνε σὲ δουλειά, κι αὐτὰ τώρα πᾶτι θὰ παίρουνε, θὰ βοηθᾶνε τὴ μάννα τους..

Σώπασε, δὲν εἶχε τίποτ' ἄλλο νὰ πῆ.

— Πὺ δουλεύεις ; τὸν ρώτησα.

— Στὸν Ὀρεινὸ, μοῦ ἀπάντησε, Μεγάλες φάμπρικες τὰ Ὀρεινὸ. Κάνανε πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο ὅλο αὐτοκίνητα.

Ἐβγαλε καὶ μοῦ ἔδειξε ἕνα πιστοποιητικὸ ἔργασίας. Εἶτανε τὰ ἐργοστάσια

— Τί κάνεις ἐκεῖ ;

— Ἐγὼ ; Βάζω κάρβουνο στὴ φωτιά. Ἐργάζομαι τὴ νύχτα. Μοῦ φέρουνε κάρβουνο μὲ τὸ καροτσάκι, καὶ γὼ ταίξω ὅλη τὴν ὥρα τὴ φωτιά.

— Κερδίζεις ἀρκετά ;

— Ἐγὼ ; Δεκάξη πεντάρες τὴν ὥρα. Ἐγὼ παίρνω λίγα, δὲν ξαίρω καμιά τέχνη. Ἐγὼ ἄλλοτε ἔκανα ἐπιστάτης σὲ χτήματα, ὑπερότερα ἐργαζόμενα σὲ χωράφια μερὸκάματα, καὶ ὅταν ἔπιασε φτώχεια στὴν Ἑλλάδα, μὲ τὸν πόλεμο, ἤρθα στὴ Γαλλία. Πρῶτα βγήκα στὴ Μασσαλία. Καὶ κεῖ μὲ πῆρε ἕνας φίλος μου, τετραπέριτος αὐτός, καὶ μὲ πῆγε κάπου ἐκεῖ κοντὰ, στὶς μίνες, βαθεῖα μέσα στὴ γῆς ! Δούλεψα κάμποσο ἔβγαλα μερικὰ παραδόσια, ἀγόρασα ρούχα. Εἶχα ἔρθει γυμνός. Ἀγόρασα μπασούλο, γιατί τί ἔφερα γὼ ; Μ' ἕνα μπογαδάκι καὶ πενήντα φράγκα ἔφτασα. Μὰ ἐκεῖ θοῖρα κατὶ παιδιά δικὰ μας καὶ μοῦ εἶπανε νὰ πάμε νὰ δουλέψουμε στὸ Παρίσι, στὸν «Ὀρεινὸ». Βγάλανε τὰ χαρτιά μας καὶ φύγαμε, κ' ἐπειδὴ δὲν ἤξαιρα καμιά τέχνη, μὲ δάλανε στὸ κάρβουνο... Μὰ παίρνω λίγα... Οἱ ἄλλοι, βλέπεις, πὺ ξαίρουνε τέχνη, τοὺς δάλανε σὲς δόιδες. Εἶναι ἐπαρμυστῆς.

Ἀναστρέφει.

— Δουλεύω... μὲ βλέπει ἐμένα ὁ κοντρομαίτης πὼς δουλεύω, δὲ σηκώνω κεφάλι... Δὲν ξαίρω, βλέπεις τὴ γλώσσα, ἀλλὰ τώρα κατὶ ἔμαθα, καὶ θὰ τὸν πιάσω μόνος μου νὰ τοῦ μιλήσω γὰ μ' ἀνεβάσει. Εἶχα πῆ σὲ κατὶ δικούς μας, πὺ καταλαβαίνουνε τὴ γλώσσα, νὰ τοῦ εἰποῦνε νὰ μ' ἀξήσει. Ἀλλὰ κείνοι, φαίνεται, ζητᾶνε μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους... Εἶναι ἕνας ἐγκομος ἄνθρωπος ὁ κοντρομαίτης... Ὅτὰ τοῦ μιλήσω... Λέω τὸ Σάββατο, στὴν πληρωμὴ... θὰ τὸν πιάσω... Ὅτὰ τοῦ πῶ, ἅμα θάρθει κοντὰ μου, καὶ θὰ μοῦ πῆ «Μπὸν, μπὸν, μπὸν», (δηλαδὴ πὼς ἐργάζομαι καλὰ), καὶ θὰ μοῦ χτυπήσει τὴν πλάτη, καὶ θὰ μοῦ χαμογελάσει. Ἐγὼ θὰν τοῦ πῶ : «Ναί, μπὸν, μπὸν, ἀλλὰ ντίζ βοῦί σου. Ντίζ βοῦί σου». Ὅτὰ τοῦ τὸ πῶ πολλές, πολλές φορές, ὡς πὺ γὰ καταλάβει... Νὰ ἴδοῦμε καὶ κείνος τί θὰ μοῦ πῆ... Ἐλπίζω νὰ μ, ἀνεβάσει. Ἐγὼ μιὰ φορὰ δουλεύω, δὲ σηκώνω κεφάλι, καὶ σ' ὅποια φάμπρικα κι ἂν πάω καὶ τοὺς δειξῶ τὶς χούφτες μου, θὰ μὲ πάρουνε...

Πῆγαμε στὸ ταχυδρομεῖο τῆς συνοικίας. Ἐβγαλε ἀπὸ ἕνα καινούριο δερμάτινο κι ὠραῖο πορτοφόλι ἔξη καποστάρινα, τᾶδωσε στὴν ὑπάλληλο, ἔβγαλε τὴν ἐπιταγή, καὶ στὸ δρόμο τὸν ἀποχαιρέτησα.

Ἐπὶ, ἀπὸ τέσσερις πέντε μῆνες, μιὰ Κεριακή πάλι, ὁ Ἕλληνας ἤρθε. Ἦρθε γιὰ νὰ στείλει στὴ γυναίκα του ἑφτακόσιες δραχμές. Καὶ γιὰ νὰ μοῦ πῆ πὼς τὸν ἀνέβασαν τρεῖς φορές ἀπὸ τότε, καὶ τώρα παίρνει τριάντα πεντάρες τὴν ὥρα.

Φοροῦσε καινούρια μαῦρα ριγὲ ρούχα, ρεμπουλιγκα τῆς μόδας, παπούτσια τῆς ὥρας, κ' ἕνα σκούρο γαλάζιο στρατιωτικὸ ποικάμισο μὲ μιὰ γραδάτα μαύρη μὲ κόκκινες βούλλες.

Σὲ λίγο ἔβγαλε ἕνα γράμμα πὺ ἔλαβε τελευταῖα ἀπὸ τὴ γυναίκα του, καὶ διάβαξε σιγά, ἀργά. Ἐπειτα στέκτανε, σκεφτότανε καὶ ξηγοῦσε, καὶ πάλι διάβαξε.

Τοῦγραψε γιὰ τὴν ἀκρίβεια, τὸν ρωτοῦσε πότε θὰ ξαναγυρίσει, πὼς τὰ παιδιά καὶ τὸ σπῆτι τὸν ἀποξήτᾶνε. Πὼς ἡ κόρη του ἡ μικρὴ γίνηκε ἴδια αὐτός, ἀπαράλλαχτη, πὼς μιλάει καὶ λέει τώρα τόσα λογίματα, καὶ πὼς ὅλη τὴν ὥρα θυγαίνει στὸ παράθυρο πὺ βλέπει ἀντίκρου στὸ βουνό, καὶ φωνάζει : «Μαγκούφα ξενιτεῖα, φέρε μου τὸ μπακιτὰ !»

Καὶ κεῖ, μὲ τὴ φωνὴ ἀλλαγμένη, σταμάτησε. Πῆρε τὸ τσιγάρο πὺ εἶχε ἀκκοιμισμένο στὸ τασάκι, κι ἀρχισε νὰ καπνίζει.

Κι ὁ καπνὸς ἔβγαίνε διαστικὸς, ἀπὸ τὸ στόμα, ἀπὸ τὴ μύτη, καὶ δάγκανε νευρικὰ τὸ κάτω χεῖλι του, καὶ πῆγε κοντὰ στὸ παράθυρο, μέσα σὲ σύννεφο καπνοῦ, καὶ κοίταξε μὲ προσοχὴ καὶ μ' ἐνδιαφέρο τ' αὐτοκίνητα πὺ ἀνεβοκατέβαιναν στὴ λεωφόρο, κ' ἔκανε κάθε δυνατὴ προσπάθεια γιὰ νὰ μὴν τὸν πάρουνε τὰ δάκια.

Παρίσι, 1918

ΙΟΥΛΙΑ ΠΕΡΣΑΚΗ

Ἐργάτες, Φοιτητῆς, Διαποσούμενοι, ὅλοι ὅσοι θέλετε νὰ μάθετε τὸ Σοσιαλισμὸ καὶ νὰ μορφωθεῖτε σοσιαλιστικὰ, διαβάσετε τὸν «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟ», δεκαπενθήμερο κομμουνιστικὸ περιοδικό.

Πουλιέται στὰ Κίονια καὶ στὸ Συνδικάτο «Πρόοδος», Λεωφόρου 10.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ",

ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Υποδιευθυντής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχυτικοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ",

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει
να διευθύνονται:

ΕΠΙΧΕΙΡΙΣΗ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Για την Ελλάδα	δρ. 20	το χρόνο.
	> 10	το εξάμηνο.
	> 5	το τρίμηνο.
Για την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	το χρόνο
	£ 0,10	το εξάμηνο
Για την Αμερική	\$ 5	το χρόνο
	\$ 3	το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Α ΗΓΙΑΣΑΜΕ κι άγανακτήσαμε με τη βάρβαρη προσωπική επίθεση του Γιαννιού ενάντια στους υποψήφιους του Σοσιαλιστικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Έτσι, όπως βριστήκανε αυτοί, δεν έχει βριστεί ακόμα δημόσια ούτε χαμίλης στον τόπο μας. Ο Γιαννιός, που λέει πως είναι σοσιαλιστής, ρήχηκε σαν άφηνιασμένος πύθγκος καταπάνω τους, πήρε λάσπη από τις άμπελές του δρόμου και τους την έρρηξε κατάμουτρα, χούφτισε ακαθαρσίες και τους πετροβόλησε με δαυτές. Έβρισε, τσαλαπάτησε, σκυφάντησε, όχι πιά την ιδεολογία τους, μα την ιδιωτική τους ζωή, τ' άτομά τους. Καθαρευουσιάνικα φερσίματα, — Βρωμοκαθαρευουσιάνικα μάλιστα.

Κ Ι όμως για μās, που δεν επαγγελνόμαστε το σοσιαλιστή, που έρωτοτροπούμε, καθώς το δηλώσαμε ρητά προχτές ακόμα, μονάχα με το θεωρητικό σοσιαλισμό, τάτομα ίσια ίσια μās είναι πιά αξιόσεβαστα κι από την ιδεολογία τους ακόμα. Γιατί, το κάτω κάτω, κύρ Νικολάκη, ο Πετσόπουλος σάπισε στις φυλακές, ύποστηρίζοντας τις ιδέες του, κι ο Μπιναρόγλης έφρεψε στην έξορία, κι ο Δημητράτος έμεινε δίχως θέση, ίσως και δίχως ψωμί, κι ο Σίδερης δεν άφισε ειδικαρία μέσα στη Βουλή που να μην το δείξει πως είναι άγνός ιδεολόγος. Κι όταν αυτοί φερθήκανε τόσο ελλικρινά, ως σοσιαλιστές, και ύποφείραν τόσα και τόσα, ως σοσιαλιστές πάλι, δεν έχεις κανένα δικαίωμα, κύρ Νικολάκη, όχι μοναχά νάν τους βρίζεις,

μά ούτε νάν τους αναφέρεις καν. Καθαρευουσιάνικα φερσίματα, ξαναλέμε — Βρωμοκαθαρευουσιάνικα μάλιστα.

Λ ΕΕΙ ως τόσο ο Γιαννιός πως είναι δημοτικιστής, άφου ξανάβγαλε την εφημερίδα του σε κουτσοδημοτική τώρα. Άς μάθει λοιπόν πως φερθήκανε οι δημοτικιστές άλλοτε, όχι σε παρόμοια με τη δική του περίσταση, μα σε δεινούς, δεινότατους καιρούς. Όταν εΐτανε νάναθεωρηθεί το Σύνταγμα, κι ο μακαρίτης Μιστριώτης σήκωσε την κομική εκείνη επανάσταση του και λυσσομανούσε εναντίο μας και μās σκυλόβριζε προδότες και πουλημένους και παρακωυούσε τα κοπέλλια του να μās σκοτώνουνε σά σκυλιά δτου μās συναντούνε στο δρόμο, κάποιος μās ξετείλε ένα φυλλάδιο του άλλοτε γαμπρού του και γυμνασιάρχη Σωτ. Σακελλαρόπουλου, που μέσα σ' αυτό κουρβελιάζτανε η οικογενειακή ζωή του μακαρίτη γλωσσαμύνορα, και μās συμβούλευε, ο φίλος, να ξαναπιλώσουμε στο «Νουμά» μερικές σελίδες του για να νάν του κλείσουμε μιά για πάντα το άπύλωτο στόμα. Το φυλλάδιο το πετάξαμε με άγανάχτηση στο καλάθι των άχρηστων, κι άφήσαμε το Μιστριώτη να τσαμπουνάει τις άερολογίες του. Έτσι φέρουνται οι άληθινοί δημοτικιστές, φυσικά κ' οι άγνοι σοσιαλιστές ακόμα ξετσι φέρουνται κ' οι πολιτικέμοι άνδραποι. Ένώ ο Γιαννιός... — Μά αυτά, είπαμε, είναι καθαρευουσιάνικα φερσίματα, — Βρωμοκαθαρευουσιάνικα μάλιστα.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΠΟΛΥ ΣΩΣΤΑ

Άγαπητέ Νουμά,

Είχα την τύχη νάκούσω τον κ. Εδστρο. Άθανασιάδη, δώ στη Μυτιλήνη, σά μίλησε στο κινηματοθέατρο «Σαπφώ».

Τώρα, άν μίλησε σωστά ή όχι, άς τον κρίνουν άλλοι.

Το μόνο πράμα πώχω να σε ρωτήσω, είναι: Άφου ο κ. Άθανασιάδης τάγαπιά τη δημοτική μας και πιστεύει θερμά στη γλώσσική μας αναγέννηση, κατά τον κ. Ρ. Γκόλφη, γιατί δε μίλησε τους συμπατριώτες του στη δημοτική γλώσσα, στη γλώσσα του λαού, που την αγαπάς; Άν δε βγούν να μιλήσουν, άνδραποι που τους ξεχωρίζουν στα γράμματα, και μάλιστα σε ξένον τόπο, σαν τον κ. Άθανασιάδη, στη γλώσσα (που αγαπούν) και μάλιστα που επιστεύουν στην αναγέννησή της, ποιόι θα βγούν; Έμεις οι νέοι; Και τί μπορούμε να κάνουμε μείς, σά δε δώσουν το παράδειγμα οι έχοντες φήμη, καθώς θαλεγε κ' ένας καθαρευουσιάνος;

Με άγάπη

Μυτιλήνη, 1.10.920

ΠΕΤΡΟΣ ΜΠΕΦΑΝΗΣ

Άυριο κυκλοφορεί ο «ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ», επίσημο όργανο του Σοσ. Έργατ. Κόμματος της Ελλάδας, με έκλεκτή ύλη. Ο «Εργατικός Άγών» εκδίδεται ως γνωστόν κάθε Κυριακή και πουλιέται εις τα Γραφεία του, δδός Ελλερσιόου, 18. —

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΠΟΘΟΣ

Μά πώς γελιέμαι κάποτε και βλέπω γύρω μου ήλιο
Και σά χαρά να νουώθω,
Πούναι ή ψυχή μου έμένανε μαύρο κατώγιο ανήλιο,
Μ' άκοίμητο έναν Πόθο.

Θαρρώ πως ή πατρίδα μου άπλώνεται, φαρδαινει,
Κ' είν' δλη ή ανθρωπότη, —
Φίλοι κι όχτροι—σά μιá γενιά, καλοή κι αδερφωμένοι
Γεμάτοι από λευκότη.

Κ' είν' τά χωράφια άμάντρωτα και σπίτια δλ' οι στρα-
Και φύλακας κανείς, (λώνες,
Τί είν' ό καθένας δουλευτής, κι όλοι μαζί κολόνες
Μιάς πολιτείας γερής.

Κι ό Έρωτας, δίχως ντροπή, τής νιάς γενιάς θεμέλιο
Τής νιότης ή όμορφιά.
Όχι πιά σαρκοπάζαρα να τά βλογῶ σαγγέλιο.
Μά ψυχουσντροφιά.

Και μιá θρησκεία τριβλωνη; Δουλειά, Άγάπη, Ά-
Κ' έλεύτερο τó Πνέμα. (λήθεια,
Κ' ή ζήση μας ή ψυχική γερή κι όμορφη, πλήθια,
Νά βράζει μας τó αίμα.

Άχ! πώς γελιέμαι κάποτες και βλέπω γύρω μου ήλιο
Και τί χαρά πού νουώθω!...
Μά είν' ή ψυχή μου έμένανε μαύρο κατώγιο ανήλιό!
Με ντροπαλό Έναν Πόθο.

Άθήνα, 8.10.1920

ΔΟΡΑ ΜΟΛΤΣΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τά ελληνικά γράμματα στην Άμερική. — Ένα καινούργιο βιβλίο με νεοελληνικά διηγήματα μεταφρασμένα σταγγλικά.

— Ένα καινούριο όμορφοτυπωμένο κι όμορφοσυγυρισμένο βιβλίο, πού τυπώθηκε στη Νέα Υόρκη, και πού ό σκοπός του είναι να δουλέψει κι αυτό στο να γνωριστέ ή νέα ελληνική φιλολογία στον έξω κόσμο, μās ήρθε από κει με τó τελευταίο ταχυδρομείο. Έπιγράφεται Modern Greek stories, κ' έχει μέσα έννεα διηγήματα μεταφρασμένα στ' άγγλικά, τά τρία από την κυρία Δήμητρα Βακά, και τά έπιλοιπα από τον κ. Άριστειδη Φουτριδη, τον Έλληνα καθηγητή τής φιλολογίας, πού έκανε την άγγλική μετάφραση τής «Ασάλευτης Ζωής» του κ. Κωστή Παλαμά, πού γι' αυτό τó βιβλίο μίλησε στον καιρό του ό «Νουμάς» άρκετά πλατιά. Μπροστά από τά έννια διηγήματα έρχεται ένας πρόλογος από δεκαεφτά σελίδες, γραμμένος από την κυρία Βακά.

Πολλοί λόγοι κι άφορές μπορουνε να μās παρακινήσουνε σε μιá μεταφραστική εργασία. Ένας είναι

να δώσουμε μόνο στο άναγνωστικό κοινό μας ένα εύχαριστο διάβασμα. Άλλος είναι να προσπαθήσουμε να τó δώσουμε μερικά δείγματα από τά καλύτερα μα και αντιπροσωπευτικότερα τής τέχνης και τής ζωής ενός λαού, γιά ναποχτήσει μιá έστω κι άμυδρη ιδέα από έναν ξένο κι άγνωστό του κόσμο. Τό δεύτερο αυτό έργο είναι πολύ σοβαρότερο και χρησιμότερο από τó πρώτο, όχι μόνο από διδαχτική ή ένθικη άποψη, παρά κι από καλλιτεχνική· γιατί κ' ή καλλιτεχνική απόλαση τότε είναι πιο πλέρια και πιο έντατική, όταν μās δίνει μιá ξεχωριστή φυσιογνωμία, κάτι χαρακτηριστικό, έναν άλλεγερο κόσμο.

Τό βιβλίο τής κυρίας Δ. Βακά και του κ. Α. Φουτριδη, άποβλέπει σίγουρα στο δεύτερο σκοπό. Είναι άλλως τε ένας τόμος κ' ένας όριθμός από μιá δόλη κερη σειρά του άμερικανικού έκδοτικού όικου Duffield and Company πού την όνομάζει: ή Σειρά του Μετφραστή, και πού ό σκοπός της φαίνεται από τούτα τά λόγια πού, μαζί μ' άλλα, διαβάζουμε τυπωμένα στο ξώφυλλο: «Τούτη ή μεταφραστική σειρά από συλλογές μαθέρων ζήγημάτων των μεγαλυτέρων συγκαρινών συγγραφέων των λιγότερο γνωστών ένθων, δίνει μιá εικόνα τής ζωής και των ιδεών αυτών των λαών, όπως είναι αυτοί σήμερα, ζωγραφισμένην από τούς ίδιους και γιά τούς ίδιους. Ό κάθε τόμος έχει από δέκα έως δεκαέντε διηγήματα διαφόρων συγγραφέων, και μιá εισαγωγική μελέτη γιά τή λογοτεχνία του σχετικού ένθους, μαζί με μερικές πληροφορίες γιά τούς συγγραφείς αυτών των διηγημάτων. Η έκλογή τής ύλης έχει γίνει από πρόσωπα του μεγαλυτέρου κύρους των διαφόρων ένθων, έτσι πού τούτα τά βιβλία μās δινουνε να γνωρίσουμε πραγματικά τούς λαούς αυτούς, πού τόσα λίγα πράματα γιά δαύτους ξέροουμε, και μās τούς δείχνουν όπως είναι και βρίσκονται αυτή τή στιγμή, στη φτώχεια τους και στα πλούτη τους, τή ζωή τους στην πολιτεία και τή ζωή τους στην έξοχή, μέσα στην τραγωδία και μέσα στην κωμωδία τής ύπαρξής τους».

Άληθινά: αυτό είναι ένα πάρα πολύ ώραίο πρόγραμμα γιά μιá τέτοια έκδοτική εργασία, πού έχει ήδη εκδώσει έναν τόμο με δώδεκα τσεχολοβωικά διηγήματα, και πού έτοιμάζει ακόμα κι άλλους με γιουγκοσλαβικές, πορτογαλικές, κινέζικες, λθουανικές, σικρανικές κι άλλες ιστορίες. Όμως ίσως ίσως, επειδή τó βιβλίο τής κυρίας Βακά και του κ. Φουτριδη βγήκε κάτω από ένα τέτοιο σοβαρό πρόγραμμα, θά είχαμε να παρατηρήσουμε μερικά πράματα. Και γιά να μήν τά πολυλογούμε: Τό βιβλίο έχει έννεα άγνωστα· γιά τó στο έξώφυλλο γράφει: «τούτα τά άχτώ διηγήματα κτλ.» — έχει λοιπόν έννεα διηγήματα έννεα συγγραφέων: του Καρχαβίτσα, του Βιζηνου, του Άρσινη, του Ξενόπουλου, του Πολυλά, του Έφταλιώτη, του Παλαμά, του Καστανάκη και του Παπαδιαμάντη. Πρόσωπα δέβαια άξια και σεβαστά, μα πού μόνο τέσσερα ή πέντε απ' αυτά είναι τύποι αντιπροσωπευτικοί του συγκαρινού ελληνικού διηγήματος, κι απ' αυτούς ίσως μονάχα οι δυό έντελώς τωρινόι. Δεν μπορούμε να φανταστούμε πως είναι δυ-

νατό να δοθεί πιστή εικόνα τῆς σημερινῆς διηγηματογραφίας διχῶς ἔνα Ψυχάκη, ἕναν Βλαχογιάννη, ἕνα Χατζόπουλο, ἕνα Βουτυρά, ἕνα Παρορίτη, ἕναν Ταγκόπουλο. Ὅμως, κι ἂν ἀκόμα ἀναγνωρίσουμε πῶς αὐτὰ τὰ ἑννέα διηγήματα κριθῆκαν τὰ καλύτερα καὶ καταλληλότερα γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ βιβλίου ἀπὸ τοὺς δύο μεταφραστές του : δὲ θὰ μπορούσε τουλάχιστο ἢ κυρία Βακᾶ, στὸν πρόλόγὸ τῆς, νὰ συμπληρώσει τὸ ἔργο, καὶ νὰ ἀναφέρει πῶς τὸ ἑλληνικὸ διήγημα ὑπάρχει τέλος πάντων κ' ἕνας Βλαχογιάννης κ' ἕνας Παρορίτης, κ' ἕνας Βουτυρᾶς καὶ τόσο ἄλλοι ; Μὰ νά, πού ὁ λόγος μᾶς φέρνει στὸν πρόλογο. Ὅχι ! ὑπομένῃ ὁ πρόλογος δὲν εἶναι ἀνάλογος μετὰ τῆς φροντισμένη μεταφραστικῆς ἐργασίας. Μέσα στὶς δεκαεφτά σελίδες του ἢ κυρία Βακᾶ προσπαθεῖ νὰ κάνει μιὰ σύντομη ἐπισκόπηση τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας — ἀπὸ τὸ πέσιμο τῆς Πόλης καὶ δῶθε. Ἔργο δύσκολο, καὶ πού, κατὰ τὴ γνώμη μας, δὲν τὸ πετυχαίνει ἀρκετὰ. Τὸ θέμα πού θέλει νὰ ὑποστηρίξει : πῶς ἡ νέα Ἑλλάδα «χρωστάει τὴν ἀνεξαρτησία τῆς στὸν ἐθνουσιασμὸ καὶ τὴν ἐμπνευση τῶν ποιητῶν τῆς καὶ τῶν ἄλλων συγγραφέων τῆς», μᾶς φαίνεται κάπως ἀχαμνὸ. Λημονάει πάλι τὴ Θρησκεία, τὴν ἀνάληψη τῶν περασμένων μεγαλείων, τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τὴ φυσικὴ ἀγάπη τοῦ Ἑλληνα στὴ λευτεριά, τὴν πνευματικὴ του ὑπεροχὴ ἀπέναντι στὸν κατακτητὴ, πού δὲν τοῦ ἐπίτρεψαν νὰ ἀφομοιωθεῖ μετὰ αὐτὸν. Τελοσπάντων. Τὸ ζήτημά μας εἶναι κυρίως πῶς ὄχι μόνον δὲν ἐξανλεῖ, παρὰ σχεδὸν δὲ θίγει καλὰ καλὰ τὸ θέμα τῆς, πού ἔπρεπε νὰ εἶναι μιὰ «εισαγωγικὴ μελέτη γιὰ τὴ λογοτεχνία τοῦ σχετικῆς ἔθνους μαζί με μερικὲς πληροφορίες γιὰ τοὺς συγγραφέους». Οὔτε γιὰ τοὺς συγγραφέους πού θρῖσκουμε μέσα μεταφρασμένους, δὲν κάνει λόγο. Δὲ μᾶς λέει ἂν ζεῖ ἢ ὄχι ὁ Παπαδιμαντῆς ἢ ὁ Πολυλάς, ἂν ὁ Παλαμᾶς κὶ ὁ Δροσίνης εἶναι διηγηματογράφοι ἢ ποιητές, — ποῖος εἶναι τελοσπάντων ὁ κ. Καστανάκης, πού ὄσο ἀξίος συγγραφέας κὶ ἂν εἶναι, δὲν εἶναι ἀκόμα γνωστὸς οὔτε στὴν πρωτεύουσα τοῦ τόπου μας. Οἱ μόνον ποιητῆς καὶ συγγραφεοὶ πού ἀναφέρει, εἶναι : Ὁ Ρήγας Φεραῖος, πού γι' αὐτὸν λέει ἀρκετὰ καὶ καλὰ, — ὁ Σολωμός, πού «συνέχισε τὸ ἔργο τοῦ Ρήγα», — ἢ κυρία Παρρὲν «πού θγάζει τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν» στὴν Ἀθήνα; καὶ πού τὸ διήγημά τῆς, ἢ «Χειραφετημένη», μ' ὄλα του τὰ ψεγάδια, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα, ἂν ὄχι τὸ καλύτερο ἀπὸ τὰ νεοελληνικὰ διηγήματα», — ἢ δεσποινίδα Ζωγράφου «πού θγάζει τὴν «Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση», — ἢ δεσποινίδα Ἰουλίττα Δραγοῦμη, — ὁ Σαικοπῆρος πού «εἰρηκε πολλοὺς μεταφραστές», — ὁ Κόκκος «πού σάν τὸν Ἀριστοφάνη, σάρκαζε ἀπὸ τὴ σκηνὴ τὰ ἐλαττώματα τῶν συμπατριωτῶν του, προπάντων τὴ μανία τους νὰ πιθηκίζον τοὺς Ἑυρωπαίους», — κὶ ὁ «Ρωμιός» τοῦ Σουρῆ «πού εἰδοποιούσε πῶς τὴν ἑβδομάδα μόνον μιὰ φορὰ θὰ θγαίνει, ὅταν ἔχει ἔξυπνάδα, κὶ ὅποτε τοῦ καταβαίνει, καὶ πῶς θὰ δεχότανε γιὰ συνδρομητῆς μονάχα κεινὸς πού τοῦ ἄρεσαν». Γιὰ τὸ «Ρωμιός» γράφει περισσότερο, καὶ μαζί τοῦτα τὰμμητα : «Πολλὲς φορές τὰ γράφει τοῦ Ρωμιοῦ εἶχανε καταστραφεῖ, εἴτε ἀπὸ μανιασμένους ἀξιοματικούς τοῦ στρατοῦ, εἴτε ἀπὸ εὐερέθιστους πολιτευτῆς» ὅμως ὁ Σουρῆς, ἰδιωχτή τῆς, συγγραφέας καὶ ἰστορικός (18).

τοῦ Ρωμιοῦ, ἀκατάβλητος ἔβαζε πάλι τὰ πάντα σὲ τὰ ἢ, καὶ παρούσιαζότανε μετὰ τὸ ἑβδομαδιαῖο του φύλλο».

Σίγουρα ὁ πρόλογος εἶναι μιὰ πρόχειρη κὶ ἀμελέτητη ἐργασία, καὶ ἴσως — σύμφωνα μετὰ τὸ σκοπὸ του — χαρακτηριστικὴ τοῦ νέου ἑλληνικοῦ ἀντιμυθισμοῦ. Μόλοντοῦτο μιὰ τέτοια σοβαρὴ κὶ ἐθνικὴ ἐργασία, κεραιμένη ἀπὸ Ἑλληνες, θὰ μπορούσε νὰ γίνεαι πὸ μελετημένα καὶ πὸ θετικά. Μὰ τὸ ἄδικο καὶ τὸ λάθος δὲν πρέπει νὰ ριχτεῖ ὀλάκερο στοὺς δυὸ συγγραφέους τοῦ βιβλίου γιὰτὶ αὐτοί, μετὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν εὐγενικὴ πρόθεσή τους νὰ κάνουν κατιτὶ τέλειο, ζήτησαν τὰ φῶτα ἀνθρώπων φωτισμένων πού ζοῖνε μέσα στὸν τόπο, καὶ πού θὰ μπορούσαν — ἔτσι τουλάχιστο πιστεῖναι ἐκεῖνοί — νὰ τοὺς πληροφοροῦσαν σὲ πῶς ἔχεται θρῖσκεται σήμερα τὸ νεοελληνικὸ διήγημα. Καὶ αὐτοὶ πού ζήτηθηκαν τὰ φῶτα τους καὶ πού, καθὼς διαβάζουμε σὲ μιὰ σημείωση, «τοὺς πρὸ μῆθεψαν τὸ περισσότερο ὕλικὸ ἀπὸ ὅπου ἔγινε ἡ ἐπιλογή», ἦτανε δύο σοφοὶ καθηγητῆς, οἱ κ. κ. Σωκράτης Κουγέας καὶ Ἀντρέας Ἀντρέαδης.

Τέλος πάντων καὶ μ' ὄλα αὐτὰ, τὸ βιβλίον πού μᾶς ἀπασχολεῖ σήμερα, κάνει ἕνα θετικὸ κὶ ἀναμφισβήτητο καλὸ : δίνει στὸ ἀγγλόφωνο κοινὸ ἑννέα διαλεχτὰ νεοελληνικὰ διηγήματα σὲ φροντισμένη φιλολογικὴ μετάφραση. Κὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ συγχαρεῖ κανεῖς ἐκεῖνοὺς πού τὸ ἐργάστηκαν καὶ τὸ ἐτοίμασαν.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

*Ἡ ἐρωμένη τοῦ Στένταλ--Νοσταλγικὰ τραγούδια
--«Κόκκινη θάλασσα» τῆς Viebig.*

— Βγήκε τελευταία στὸ Παρίσι, σὲ καινούρια ἔκδοση, ἕνα ἀπὸ τὰ σπανιότερα βιβλιαράκια, ἀπὸ ὅσα ὑπάρχουν, πού γράφτηκε ἀνώνυμα ἀπὸ τὸν Προσπερ Μεριμέ στὰ 1852, μετὰ τὸν τίτλο : «Ἀπὸ ἕναν ἀπὸ τοὺς Σαράντα». Μέσα σ' αὐτὸ ὁ Μεριμέ διηγείται καὶ τοὺς ἐρωτες τοῦ Στένταλ μετὰ τὴν κ. Γκρουά. Αὐτὴ ἀπατοῦσε τὸ Στένταλ καὶ κείνος δὲν τὸ πίστευε. Τὸν ἔβαλαν λοιπὸν, γιὰ νὰ τὸν πείσουνε, σ' ἕνα δωμάτιο, κὶ ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπα εἶδε, σὲ τρία θήματα μακριὰ του, τὴν πὸ ἀστεία πιστοποίηση τῆς ἀλήθειας. «Τὸ παράξενο τοῦ πράματος καὶ τὸ γελοῖο τῆς θέσης του τοῦ προξένου στὴν ἀρχὴ μιὰ τέτοια τρελλὴ ἐπιθυμία, πού μόλις καὶ μετὰ κόπο κατῶρθωσε νὰ συγκρατήσῃ τὰ γέλια του γιὰ νὰ μὴν τρομάξει τοὺς ἐνόχους», διηγέται ὁ Μεριμέ. «Ἐπειτα ἀπὸ λίγες μόνον στιγμὲς κατάλαβε τὴ δυστυχία του».

Ποῦ δὲν εἶχε δεῖ τὴν κ. Γκρουά τόσο ὁμορφὴ κὶ ἑλκυστικὴ, ὄσο τὴ στιγμὴ πού τοῦ ζητοῦσε συγχαρησῆ. Καὶ μετάνιωσε πολὺ, ὕστερ' ἀπὸ καιρὸ, πού ἐθυσίασε στὴν περηφάνεια του τὴν πὸ μεγάλη ἡδονὴ πού θὰ γεύετανε μαζί τῆς.

— «Τὸ βιβλίον τῶν Νοσταλγῶν», ἔτσι εἶναι ὁ τίτλος μᾶς συλλογῆς ἀπὸ ποιήματα τοῦ Πέτρου Καμῶ, πού ζώντας μακριὰ ἀπ' τὴν πατρίδα του, τὸ σπῆτι καὶ τοὺς φίλους του, σέφτεται μετὰ μιὰ θερμὴ μελαγχολία

τή γλίσκα που θα του προξενοῦσε ἡ ἐπιστροφή του σ' ἀγαπημένα του μέρη :

Je songe à ce pays dont j'ai fui la douceur...
για νὰ βρεῖ, ὅπως τόσο ἄλλοι, πῶς ἀπὸ τὰ βουνὰ
καὶ πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα :

Τις λίπες, τις εὐθύνες, τὴν ἐργασία καὶ τὸν κόπο,
Τὸ ἀργινὸ μετάνιομα μιᾶς μάταιας ἐλπίδας,
Καὶ τις βαριές τις ἔγνοιες πού σὲ κάθε δῆμα μ' ἀ-
(κολοῦθουν.

Μὲ τοὺς καιμούς, τοὺς ἀρμονικούς καὶ νοσταλ-
γικούς ποιητὲς μπορεῖ νὰ συγκαταλεχθεῖ κ' ἡ συλλο-
γὴ τοῦ Π. Καμὸ. Τὸ σονέτο του γεννιέται, ξετυλίγε-
ται, τελειώνει σύμφωνα μὲ τὴν ἔκταση ἐνὸς ἀρμονι-
κοῦ κὶ ἀπλοῦ αἰσθήματος. Οἱ στίχοι του, ὀχτασύλλα-
βοι, κυλοῦν ἤσυχοι καὶ γελαστοί. Βέβαια, ὅποιος θὰ
ζητοῦσε τελειότητα τῆς φόρμας ἢ καμιά παρατόλημη
σκέψη, θὰ δαίλωνε ἀμέσως τὸ βιβλίον. « Ἄλλὰ εἶναι λίγο
εὐκόλο τάχα », ρωτᾷ ὁ κριτικὸς τοῦ « Mercure de
France », « νὰ μεταδίνει καὶ νὰ χρωματίζει κανεὶς
σκηνὲς γλυκὲς καὶ δευλὰ θλιβερὲς, μὲ στροφῆς τόσο
μουσικὲς καὶ τόσο συγκινητικὲς, μὲ στίχους τόσο θερ-
μούς καὶ τόσο χαριτωμένους ; Μ, ὅλες τις ἀτέλειές
του, τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ ζῆσει.

— Ἡ κυρία Κλάρα Viebig χάρισε, τώρα τε-
λευταία, στὰ ἐξήντα της τὰ χρόνια, ἓνα καινούριο ἔρ-
γο της στὴ γερμανικὴ φιλολογία. Ἡ ἴδια ποῦγραψε
τις « Κόρες τῆς Ἐκιάθης », μέσα στίς ὁποῖες πρόωρα
εἶχε φέρει τὴν εἰρήνην, ἀπὸ τὸ 1918, ἔχοντας πεποι-
θση στὴ γερμανικὴ νίκη, ἔκρινε καλὸ νὰ διορθώσει
τὸ σφάλμα της, γράφοντας τὴν « Κόκκινη θάλασσα »,
μέσα στήν ὁποία δίνει πᾶ μὲ λύπη της τὴν ἀληθινὴ
ἐκδασὴ τοῦ πολέμου. Ξαναβρίσκει κανεὶς, καὶ στὸ νέο
αὐτὸ βιβλίον, τοὺς ἥρωες τοῦ καινοῦ. Τὴν κυρὰ Μπερ-
τόλντι πού ἔπαψε πᾶ νὰ κλαίει τὸ λυομένο σὲ πολε-
μοφόδια μπακιρικό της, γιὰ νὰ κλάψει τὸ γιὸ της,
τὸ Ροδόλφο, πού ἔμαθε τὸ θάνατό του τὴ στιγμὴ πού
ἡ ἀμυαλὴ νύφη της προδάρριζε τὴν καινούρια της του-
αλέττα. Ξαναβρίσκει καὶ τὴ χήρα Κρύγκερ πού ὁ γιὸς
της χάθηκε ἀπὸ τὰ 1914 καὶ πού στὸ τέλος υἱοθετεῖ
τὸ παιδάκι πού τῆς ἄφισε μὲ μιὰ ἐργάτρια. Ἀκόμη
ξαναβρίσκουμε τὸν πρῶτο γιὸ τῆς Μπερτόλντι, πού
κατορθώνει τέλος πάντων νάγαπηθεῖ ἀπὸ τὴ Λιλή,
τὴν κόρη τοῦ στρατηγοῦ Voigt καὶ νὰ τὴν ἀρ-
αβωνιαστεῖ. Τὸ μόνο χαρούμενο ἐπεισόδιο σ' αὐτὸ
τὸ θλιβερὸ βιβλίον εἶναι ἓνα ταξίδι τῆς νέας χήρας
Μπερτόλντι μὲ τὴ Λιλή σὲ μιὰ λουτρόπολιν. Σ' ὅλο

αὐτὸ τὸν καιρὸ ἡ εὐθὺμὴ χήρα διάσκεδάζει, ὅταν στὸ
τέλος μαθαίνει τὸ θάνατό τοῦ ἀδερφοῦ της, κακοῦ
στοιχείου, πού ζοῦσε μὲ μιὰ Πολωνέζα νοσοκόμα, τὴν
ἀδερφή Κατίγκα. Ἡ συνάντησις τῆς Κατίγκας μὲ τὴ
μητέρα τοῦ σκοτωμένου ἐραμένου της εἶναι ἀπὸ τίς
πιο συγκινητικὲς, καὶ δειλνεὶ στὸ πρόσωπο τῆς Κα-
τίγκας τὴν πιο συμπαθητικὴ ἡρωίδα βλοῦ τοῦ ρομάν-
τζου.

Ἄλλὰ οἱ κακοὶ καιροὶ ἔρχονται ἀπακοτοὶ γιὰ τὴ
Γερμανία. Ὁ Μπερτόλντι δὲν πεθαίνει, μὰ τυφλώνε-
ται καὶ δλέπει μιὰ κόκκινη θάλασσα (ἀπ' αὐτοῦ κὶ ὁ
τίτλος τοῦ βιβλίου), νάπλώνεται μπρὸς στὰ σθημέ-
να μάτια του. Ἀποκρούει στήν ἀρχὴ τὸ γάμο του μὲ
τὴ Λιλή, πού τὸν λατρεύει ἀκόμα, καὶ πού κατορθώ-
νει στὸ τέλος νὰ τὸν πείσει. Παντρεύονται καὶ ζοῦνε
μιὰ ζωὴ μέτρια, « ὅπως θὰ ζῆσουν ὅλοι οἱ Γερμανοὶ πᾶ-
νω στὰ χαλάσματα πού ἔσπειραν ».

Αὐτὸ εἶναι τὸ θλιβερὸ καὶ τὸ γεμάτο φρίκη βιβλίον,
πού μὲ τὰ καλά του καὶ τὰ ἐλαττώματά του εἶναι ἓνα
ἀπὸ τὰ καλύτερα τῆς Vielig. GRAZ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Ὁ κ. Ζέφυρος Βραδυνός, μὴ γνωρίζοντας ὅτι τ' ὄνομα
ὅπου τὴν καινούρια τῆς Παλιοφαληριώτισσας ἀναγκάσεται νὰ
τὴν εὐχαριστήσῃ ἀπὸ ἐδῶ γιὰ τὸ ὄρατο, μὰ ὑπερβολικὸ κάπως
γράμμα της· ὅσο γιὰ τὴ « χάρι » πού ζήτη, πῶς, γιὰ νὰ γράψῃ
κανένας ἔτσι, καὶ νὰ λαβαίῃ γράμματα ὡς τὸ δικό της,
πρέπει νὰ μὴν γράψῃ μὲ παραγγελία, μὰ μόνο διὰ κάποια
μυστικὰ δῶνα μὲτα τοῦ τὸν σπρώχνει ἀναταράχτη νὰ τὸ
κάμῃ! — κ. Ν. Στρ. Λάβαμε τὴν Εἰρήνην. — κ. Στ. Λευκ. Ὅχι
καὶ πέρα πολὺ. — κ. Ἀγγ. Δ. Κ. Φαίνεται πῶς δὲ θὰ μᾶς ρω-
τοῦσε γιὰ τὴ γνώμη μας, καὶ τὴ λέμε μόνο ὅ' ὅσους τὴ θέ-
λουν. Τώρα πᾶ δὲ θυμόμαστε παρὰ μόνο πῶς δὲ μᾶς εἶχε
τίλεια ἀρέσει. — κ. Πραπ. Ἀπὸ « τὰ μάνια της » λείπει κάποια
πρωτοτυπία καὶ κάποια πικρότητα. — κ. Γ. Α. Κασ. Ζωρὴ.
Λεγτὸ τὸ « Μοιρολόι ». — κ. Ἡλ. Π. Βέβαια πού ὁ Σοσιαλισμὸς
πρέπει μέσα στὸ πρόγραμμά του νάχει καὶ τὸ δημοτικισμὸ. Τὸ
λόγο τοῦ κῆρ βουλευτῆ πού μᾶς γράφει τὸν ἔχουμε, εἶνε πα-
ροικμακός. Νὰ πού τώρα ἡ « Κοινωνία » γράφεται στή... δημοτικῆ.
Γιὰ τὴν ὀρθογραφία οὐσὶα τὸ λές, μὰ ὁ μεγάλος ἀγῶνας ἐναν-
τιὸ στὴ μεγάλη πούληση τοῦ ἀρχαϊσμοῦ, κὶ ἐξαρχαϊσμοῦ — κὶ
ἐξαχρειωμοῦ, δὲν ἄφισε καιρὸ καὶ γιὰ τὸ ὀρθογραφικὸ ζήτημα,
πού πρέπει νάπλοιοτηθεῖ καὶ νὰ κανονιστεῖ περισσύτερο γιὰ τὴν
ἄρα βασισμὸς, ἔξιν ἀπὸ ἴλες ἀπλοποιήσεις, τὴν ιστορικὴ ὀρ-
θογραφία· λοιπόν· ἀλήθεια. Τὸ μαθητὲς καὶ μαθητὶδες εἶναι
καὶ τὰ δύο δεξιά, διαλέγουμε κατὰ τὴ λέξη, τὴ φράση, καὶ τὸ
γούστο μας. ἰ. χ. προτιμοῦμε δουλευτᾶδες, μὰ μεταφραστέ.
Τὸ καθάριο δημοτικὸ εἶναι — ἀδες. — κ. Ἀλ. Α. Δὲν ἦρθε στὰ
χέρια μας. Λεγτὸ τὸ « Βυζάντιο ». — κ. Χ. Π. Λάβαμε « Στὴ μο-
ναχία κτλ. » εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν ἀφιέρωση. — κ. Μ. Π. Εὐ-
χαριστοῦμε, κὶ εὐχαριστῶς δεχοῦμαστε νὰ μᾶς στέλντε ὅμως
θὰ σὲ παρακαλοῦμε στὴ δημοτικῆ. Μπορεῖ νὰ δημοσιευτοῦνε
στὸ Νουμὰ στίχοι ὡς καὶ τοῦτους :

Ἐχάθη ἡ τάξις, καὶ τοῦ Κράτους τὰ γὰθὰ
Ἀμερολήπτως δὲν διαμοιράζονται ;

— κ. Ν. Ἡλ. Λεγτὸς ὁ « Πόνος ». — κ. Α. Γκ. Θὰ σοῦ ἀπεν-
τήσομε στὸ ἄλλο φύλλον.

LA MARONITE

★★★★ ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡΟΧΟΝ ΛΙΚΕΡ ★★★★★

★★★ Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΤΟΠΟΙΪΑΣ ★★★

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΟ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ

★★★★ ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 30. — ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 14-37 ★★★★★

ΓΡΑΦΕΙΑ: Θ. Γ. ΠΑΠΑΜΑΝΩΛΗ